

Nagyszülő-gyes, alkonyattól felfüggesztve*

SELMECZI GABRIELLA (Fidesz), a napirendi pont előadója:

„...Tisztelt képviselőtársaim! A nemzeti családpolitikai koncepció egyik további építőköveként képviselőtársaimmal az Országgyűlés elé terjesztettünk egy indítványt, amely szerint a jövőben a törvény erejénél fogva a nagyszülők is igénybe vehetik a gyermekgondozási segélyt, röviden a gyest.

A törvényjavaslat értelmében a gyermekgondozási segélyre jogosulttá válik tehát a nagyszülő is. A jogosultak körét illetően a nemek között nincs különbség, tehát az ellátást a nagypapa is és a nagymama is kérheti. Az általános szabály szerint a nagyszülő jogosultságát a gyermek egyéves kora után lehet majd megállapítani. Miért fontos ez? Egyfelől az anyukák szempontjából. Megváltozott a világ. A nők egyre később vállalják első gyermeküket, sokszor egzisztenciális félelmek miatt. A szülést gyakran a karrier megalapozása utáni időszakra halasztják. Márpedig minél később születik meg az első gyermek, annál valószínűbb, hogy nem lesz annyi, amennyit szeretnének. Ezeket a problémákat, félelmeket próbálja feloldani javaslatunk. Ne kelljen félni a munkahely elvesztésétől, a családi költségvetés megroggyanásától, magyarul: az elszegényedéstől. Ha az anyuka úgy dönt, hogy korábban akar visszamenni dolgozni, akkor ezek után megteheti úgy, hogy a nagymama vagy a nagypapa igénybe veheti a gyest, és otthon maradhat a kisunokával.

Jó ez a javaslat a kisbabák szempontjából is. Bár Magyarországon a bölcsődei hálózat Európa-szerte irigylésre méltó – úgy hallottuk –, a bölcsődék többsége szakmailag magas színvonalú, a családi gondoskodást azonban semmi nem pótolja. Ismeretes, hogy a 26 ezer bölcsődei férőhely 107 százalékos kihasználtsággal működik, ami mutatja, hogy viszonylag sok család, sok anyuka dönt a munka felvétele mellett.

Megváltozott a világ a munkahelyek piacán is, ami legérzékenyebben a középkorú generációt érintette. Az életük második szakaszának végéhez közeledők között sokan vannak olyanok, akik nehezen vagy már nem szívesen alkalmazkodnak a munkaerőpiac újszerű kihívásaihoz, vagy éppen elveszítették munkájukat, és nincs lehetőségük vagy nincs erejük az újrakezdéshez. Az unokák nevelésében azonban még képesek lennének érdemi segítséget nyújtani, így azok a szülői segít-

* Részletek az Országgyűlés 2001. február 14-i ülésnapjának jegyzőkönyvéből. A családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény módosításáról szóló törvényjavaslat általános vitája. (Selmeczi Gabriella, Hegedűs Mihály és Csáky András képviselők önálló indítványa)

ség mellett a munkahelyi elvárásoknak is könnyebben megfelelhethetnének.

Ha a nagyszülő még nem nyugdíjas, és igénybe kívánja venni a gyest, akkor ez a nyugdíj megállapításánál beleszámít a szolgálati időbe. A nyugdíj-megállapítás szempontjából különösen a mezőgazdasági járadékosoknak előnyös, jó az alacsony jövedelműeknek, és a magasabb jövedelműeknél sem okozhat jelentősebb hátrányt. A gyes kiterjesztése egyértelműen pozitív azoknak, akiknek munkahelyi problémájuk van. Ezek tehát a nagymamák és a nagypapák szempontjai.

A gyermekgondozási segélynek a nagyszülőkre való kiterjesztése tehát mind a három generációnak jó. A kisbaba a családban csepereedik, a fiatalok könnyebben megfelelnek a munkahely elvárásainak, a nagyszülőeknek pedig megkönnyíti a visszavonulást. És van itt egy nem utolsó szempont is, mégpedig a generációk újbóli egymásra találása a családon belül. Ez pedig tükrözi a koalíció értékrendjét. ...”

SZABÓ SÁNDORNÉ (MSZP):

„... A törvényjavaslat indoklásában szó szerint az áll: »A gyes kiterjesztése csupán választási lehetőséget kínál arra, hogy az alanyi jogon járó ellátást melyik családtag veszi igénybe. Ez egyben azt is jelenti, hogy e választási lehetőséget nem célszerű túlhangsúlyozni, mert a családoknak feltehetően csak kis része tud és akar élni a törvényjavaslat kínálta lehetőséggel.«

Mit jelent, mit sugall ez az indoklás? Azt, hogy a koalíció családtámogatási rendszere már-már tökéletes, csak apróbb, finomabb simításokra, módosításokra van szükség. Szeretném közölni tisztelt kormánypárti képviselőtársaimmal, hogy tévednek. Most nem a szocialisták és a kormánypárti képviselők családtámogatási rendszerének eltérő szellemiségére gondolok elsősorban, hanem arra, hogy olyan javaslat fekszik előttünk, aminek nagyobb a füstje, mint a lángja.

Ez a javaslat néhány száz család számára nyújt választási lehetőséget. Kérdezhetnék képviselőtársaim, illetve – ami számunkra sokkal fontosabb – a magyar családok: nem örülünk, ha néhány száz család választási lehetőséget kap? De. Meg kell nyugtatnom őket: feltétlenül örülünk. Ugyanis számunkra minden gyermek egyforma.

Az előbb elhangzott, hogy a Bokros-csomag kapcsán különbséget tettünk gyermek és gyermek között. Igen. Akkor fölülről zárt rendszert hoztunk létre, most viszont alulról rekesztenek ki sokkal, de sokkal több gyereket. Erre majd még visszatérek, csak szerettem volna erre ezen a ponton reflektálni.

Tehát örülünk minden, a gyermek és a gyermekes családok helyzetén javító javaslatnak. Így ennek is örülnénk, ha nem lehetne csak piár-fogásnak tartani. Elsősorban azért, mert a jelenlegi hatályos szabályozás is lehetővé teszi a kisgyermekes családoknak, hogy méltányossági alapon igényelje a nagyszülő a gyest. Jelenleg körülbelül 360 nagyszülő él ezzel a lehetőséggel. Sőt, a bizottsági ülésen az előter-

jesztő képviselője el is mondta, hogy igen, ez a kommunikáció szempontjából nagyon fontos előterjesztés, és ennek lehetünk a tanúi tavaly ősz óta, mert azóta egyfolytában erről szól a történet, hogy a nagyszülők is mehetnek gyesre, miközben azonban már most is vannak nagyszülők gyesen. ...

... A karrierépítő, munkahelyfeltő kismamák számára nyújtja az indoklás szerint ez a javaslat azt a lehetőséget, hogy a nagyszülő gondolja az unokát. A nagyszülők közül várhatóan azok élnek a lehetőséggel, akik tartósan munkanélküliek és már a munkanélküli-ellátásból is kiestek. Azon nagyszülők számára mérlegelendő ez a megoldás, akiknek még egy-két év szolgálati viszony megszerzése szükséges például a nyugdíjjogosultsághoz.

Az előterjesztő szerint – most hallottuk az indoklásban – jó ez a mezőgazdasági járadékosoknak, de gondolom, azt is tudja az előterjesztő – mint ahogy a falun élő kismamák túlnyomó többsége a saját bőrén érzi –, hogy a kismamák is munkanélküliek a falvakban. Tehát nem tudják a nagymamának odaadni a gyereket, mert ők is rászorulnak erre az ellátási formára.

Sokkal jobban meg tudna felelni a nagyszülők és a kismamák igényeinek is ez az új gyermekgondozási forma, ha összege nem a nyugdíjminimum lenne, hanem a minimálbérhez közelítő érték, például a minimálbér 80 százaléka. Ebben az évben nagy siker: 40 ezer forint a minimálbér. Ajánlom, hogy legyen a minimálbér 80 százaléka, tehát 32 ezer forint a gyes összege. Jövőre, 2002-ben pedig az 50 ezer forintos minimálbérnek a 80 százaléka, tehát 40 ezer forint lehetne a gyes összege. Különösen azért lenne indokolt, hogy a gyes összegét a minimálbérhez közelítsük, mert a kismamák számára ez tényleg jobb életkörülményeket teremtene, illetve a nagymamák számára a nyugdíjszámítás alapjául szolgáló összeg is magasabb lehetne.

Kérdezik tisztelt kormánypárti képviselőtársaim, hogy mi ennek a fedezete. Az a tudatosan alultervezett infláció, ami – a januári adatok alapján már tudjuk – ez évben is 10 százalék fölött van.

Ennek rendkívül nagy, több száz milliárdos plusz bevételforrása van a költségvetés számára, és végre a gyermekek is kapnának és részesülnének ezekből az ellátásokból, és nemcsak autópályára és kampánycélokra lehetne bármilyen formában ezeket kontroll nélkül, társadalmi és parlamenti kontroll nélkül felhasználni. ...

... A kormány büszke arra, hogy kiterjesztette a gyeset, eltörölte az igénybevételi feltételként az egy főre jutó összeghatárt. Ezzel tehát felülről kinyitotta a hozzáférés lehetőségét; míg egy másik ellátásnál, amit bevezetett, alulról zárta le a hozzáférést: az adókedvezményeknél. Az adókedvezmények egy része éppen a gyesen lévő kismamákat nem éri el. A KSH 2000/11. kiadványának adatai alapján a három- és többgyermekesek 57 százaléka a létminimum alatti családban él, 38 százaléka a nyugdíjminimum alatti egy főre jutó jövedelmi szint alatt él, míg a gyesen és gyeden lévők több mint fele, 50,7 százaléka

PARLAMENTI FIGYELŐ

él olyan családban, ahol az egy főre jutó jövedelem a létminimum alatt van, és 28,5 százaléka nyugdíjminimum alatti szinten.

Ha valódi, érdemi segítséget akar adni a kormány, akkor ezt úgy tehetné és tenné, hogy az alanyi jogon járó ellátás összegét emelné lényegesen. Igaz, ez pénzbe kerülne és valódi segítség lenne, és nem egy jól hangzó új családtámogatási forma, ami az előbb elmondottak alapján sem nem új, sem nem érdemi; nem új, mert jelenleg is működik, és nem érdemi, mert az összege rendkívül alacsony.

DR. CSÁKY ANDRÁS (MDF):

„... Nőtt a különbség a jövőbeli szándékot kifejező családtervek és az aktuális termékenységi szint között. Ez más szóval azt jelenti, hogy egy jelentős kivárási, illetve időzítési elem található a fiatalok jelenlegi termékenységi magatartásában, elhalasztják az egyébként kívánt gyermek világra hozatalát. Míg az 1970-es években a szülések előrehozatala okozott emelkedést a termékenységben, most a fiatalok későbbre halasztott szülései csökkentik a termékenységet. A kérdés az, hogy ezek a jelenleg még kívánt, de későbbre halasztott gyermekek megszületnek-e a jövőben. Úgy gondolom, abban egyetértünk, mindent meg kell tenni azért, hogy ezek a gyermekek megszülessenek. Ha nem is nagy lépés – ezt az előterjesztők nevében Selmeczi képviselő asszony elismerte –, de egy nagyon kis lépés ezen az úton ez a törvényjavaslat. ...

... Úgy gondolom, ha e javaslatnak köszönhetően csak egy gyermekkel több születik ebben az országban, akkor már megérte a benyújtás, már megérte az, hogy erre időt szakítottunk. ...”

BÉKI GABRIELLA (SZDSZ):

„... Ez a javaslat tipikusan a »mintha« kategóriába tartozik. Úgy csinálnak az előterjesztők, mintha adni akarnának valamit, mintha tökéletesíteni akarnák a jelenlegi ellátórendszert. Ehhez képest lényegében semmi újat, semmi többletet ez az előterjesztés nem tartalmaz, és ezt nagy hangsúllyal le kell szögezni. Csáky képviselő úr utalt a beszédében néhány olyan elemre, ami többlet lehetne, erre magam is szeretnék javaslatot tenni, és ha támogatást kap a javaslat a kormányoldalon, akkor, azt gondolom, valóban egy kis plusz is kikerekedik ebből a javaslatból; de jelenlegi formájában messze nem megy túl a jelenleg is élő gyakorlaton.

Miért mondom ezt? Azért, mert a családtámogatásokról szóló törvény 22. paragrafusára lehetőséget ad arra, hogy méltányossági jogkörben eljárva, speciális élethelyzetekben a miniszter hozzájáruljon ahhoz, hogy más is igénybe vehesse a gyest, nem csak a szülőanya. Egészen pontosan úgy fogalmaz a jelenleg hatályos törvény, hogy »megállapíthatja a gyermeket nevelő közeli hozzátartozójának« – és még csak nem is a nagyszülőt említi itt, hanem a Ptk.-ban megfogalmazott fogalommal közeli hozzátartozót –, »amennyiben a gyermek

szülei a gyermek nevelésében három hónapot meghaladóan akadályoztatva vannak, illetve egyedülálló szülő esetében, ha kereső tevékenység hiányában a család megélhetése nem biztosítható» stb., stb.

Rendelkezésünkre áll az információ, hogy jelenleg évente körülbelül három-négyszáz esetben fordul elő ilyen típusú igény, minden alkalommal megkapják az érintettek a lehetőséget az ellátás igénybevételére. Kormánypárti felszólalásokból hallható, hogy önök maguk sem számítanak jelentős növekedésre azáltal, hogy most néhány paragrafus, néhány új szakasz beiktatásával elkínlódunk a pontosabb megfogalmazáson, hogy a nagyszülő milyen körülmények között és milyen feltételekkel veheti igénybe ezt az ellátást.

Tényleg kínlódás körüljárni egymástól nagyon eltérő élethelyzeteket. Annak alapján, ahogyan Selmeczi Gabriella fogalmazott, egyértelmű, hogy ők abból a polgári jómódú középből indulnak ki, ahol az anya karrierfáltásból – mert nem akar az érvényesülés útján lemaradni, nem akarja azt a három évet sem csak a gyermekére fordítani, amire lehetőséget ad a törvényi szabályozás – átpasszolná a lehetőséget a nagymamának. Azt gondolom, az élet nagyon sokszínű, ezen a családtípuson kívül is nagyon sokféle összetétel előfordul, olyan is, ahol a segítségre – például a nagymama gyest igénybe vehető segítségére – sokkal nagyobb szükség van. (...)

... A fő szabály pedig az, hogy ha valaki igénybe veszi ezt az ellátást, mármint a gyest, akkor a rendszerest elveszíti, amit esetleg korábban kapott; elveszíti mondjuk a nyugdíjat is, pedig nem nehéz bizonyítani, hogy a nyugdíj nem egy adomány, jótékony ellátás az állam részéről, hanem egy megszerzett jog, egy megvásárolt ellátás, amit az aktív évek során járulékfizetéssel az illető megszerzett. Miért kellene elveszíteni a nyugdíjat, ha valaki a speciális élethelyzetéből kifolyólag az unokájának az ellátására is vállalkozni képest? Hiszen 60-65 éves korban még egészen fitt, jó erőben lévő nagymamákkal lehet találkozni.

Ha tényleg segíteni akarnának a kormánypárti képviselők, tényleg élethelyzeteket akarnak könnyíteni, akkor nem hagyták volna úgy azt a szakaszt, hogy ez a párhuzamos folyósítás elképzelhetetlen. Mondom ezt elsősorban azért, mert az ellátások mértéke – és itt van igazából a hangsúly – elképesztően alacsony. A szabad demokraták is évekre visszanyúlóan kérik, követelik, hogy emeljük meg a gyest összegét.

Tessék megnézni a statisztikai adatokat! Az egy főre jutó létminimumhoz képest ez az ellátási forma azokban a családokban, ahol például az apa sem keres, vagy egyedül neveli a gyermekét az anya, a létminimum 40 százalékát sem éri el. Vajon nem az lenne a dolgunk, hogy akár a párhuzamos ellátás folyósítása útján is egy kicsit segítsünk ezeken az élethelyzeteken?!"

PARLAMENTI FIGYELŐ

SZABÓ SÁNDORNÉ (MSZP):

„... szeretném azért itt felhívni a jelenlévők figyelmét – itt velem együtt ülnek nagymamakorú hölgyek, én kétunokás nagymama vagyok, és urak a karzaton is –, hogy döbbenetes az, és erről egy hangot sem szólt a kormány, hogy ebben az évben a nagy családbarátságban, amikor 10 ezer forintra megemelte a három- és többgyermekesek adókedvezményét, 12,5 százalékkal megemelte az áfáját – a nullakulcsosból átrakta a 12,5 százalékosba – a csecsemőpelenkának! Ha valakiknek szükségük van segísége, akkor azok az újszülöttes családok!

Ennyit a kormány piárjáról.”

BÉKI GABRIELLA (SZDSZ):

„... Én szeretném nagy hangsúllyal megismételni, hogy ez a javaslat ebben a formájában egy súlytalan látszatjavaslat. Ha kormánypárti képviselőtársaimnak az lett volna a szándéka, hogy érdemben és érzékelhetően segítsen ezeknek a családoknak a helyzetén, ahol tehát a gyesről van szó, akkor más javaslatot tettek volna le az asztalra, kezdve a gyes összegének a megemelésével.

A gyes, a gyermekgondozási segélyt a családok támogatásáról szóló törvény úgy definiálja, hogy ez a megélhetés alapja. Tisztelt képviselőtársaim, a gyes idén, 2001-ben 18 310 forint. Nobel-díjat annak, aki ebből meg tud élni egy gyerekkel, ha semmilyen más jövedelemre nem számíthat. És tudjuk, hogy vannak ilyen családok. A gyes nem a megélhetés alapja, ezért vettem fel, nagyon komoly formában, hogy ha kinyitjuk a lehetőséget, és próbáljuk törvényben szabályozni, hogy más is igénybe vegye, mert ennyiért az anya otthon maradni nem tud, belekényszerül abba, hogy elmenjen dolgozni, és olyan szerencséje van, hogy ott van a nagymama a közelben, ha nem is egy háztartásban; tehát ha szabályozni akarjuk ezeket a részleteket, akkor teljesen felesleges előírni kötelezően, hogy a gyereknek a szülő háztartásában kell élnie, éppen elégszer átolvastam a szöveget, hogy értelmezsem, nem értettem félre, hogy ha a gyermek a nagymama háztartásában alszik, akkor a nagymama már nem jogosult a gyesre. És a párhuzamos ellátások tiltását fel kell oldani...”

DR. CSÁKY ANDRÁS (MDF):

„... Elmentek a karzatról, szerintem a meddő vitát abba lehetne hagyni. Vojnik képviselő asszonynak azt javasolom (*Közbeszólás az MSZP soraiban: A másik oldalon megjöttök! – Béki Gabriella közbeszól. – Közbeszólások az MSZP és az SZDSZ soraiban: Nem mindenki a televízió kameráinak beszél! – Felháborító!*), hogy azért azonos mércével mérjen akkor, amikor... Átadom szívesen, ha kiabálni akar, Béki képviselő asszony. ...

... Keller képviselő úrnak valóban igaza van, de sok problémát nem old meg, nem oldja meg annak a 180 ezer embernek a problémáját sem, csak önök statisztikai adatokat kértek, kaptak, és még millió kérdést nem old meg. Nem oldja meg az autópálya-építési prog-

ramot, és még sok mindent nem old meg. De egyet nem értek: sehol nem írja le azt a törvény, hogy kötelező ezt az ellátást igénybe venni. Senkit nem fog a törvény kényszeríteni arra, hogy a nagymamát odaállítsa, és ezt igénybe vegye. Ez egy lehetőség, kérem; ez egy lehetőség, amellyel, ha akarnak, ha úgy ítélik meg, akkor élnek, amellyel a fiatalok, amikor családot terveznek, amikor a jövőjüket tervezik, ezt bele tudják kalkulálni, és nem azzal kell kalkulálniuk, hogy esetleg megkapják vagy nem kapják meg. Ennyiről szól ez a törvényjavaslat, mi ezzel tisztában vagyunk, és ennek ez a lényege.”

DR. TAKÁCS IMRE (MSZP):

„... Most már kínomban XIII. Leó pápa gondolatát vettem elő, aki 1891-ben szó szerint a következőket írja, és ezek után a tisztelt kormánypárti képviselőtársaim és a rádióhallgatók döntsék el, hogy kinek van igaza. A következőt írja: »Az egyének jogainak védelmében elsősorban az alsóbb osztályokra és a szegény sorsúakra kell tekintettel lenni. A gazdagok amúgy is körül vannak véve saját védőbástyáikkal, s így kevésbé szorulnak rá az állami védelemre. Míg a szegények tömegei, akik semmilyen saját eszközzel nem rendelkeznek érdekeik megvédésére, kizárólag az államra támaszkodhatnak.« – írja XIII. Leó pápa.

Az egyház elsősorban azokért emeli fel szavát, akik önmaguk nem képesek érdekeiket, igényeiket kifejezni és megvalósítani. Én jól tudom, hogy a jelenlegi egyházi vezetők nem mindegyike szimpatizál velünk, ellenzéki képviselőkkel, pedig jó lenne nekik is XIII. Leó pápa gondolatait figyelembe venni.”

ERKEL TIBOR (MIÉP):

„... A kilencvenes évek második felében az 1995. és 1996. évi családellenes intézkedéseket követően népesedési katasztrófahelyzet alakult ki Magyarországon.

A már megszületett gyermekeiket bölcsődébe elhelyezni nem tudó, de a gyermekgondozási segély lehetőségétől is megfosztott családok tízezreinek kálváriája egyértelműen figyelmeztette, sőt fenyegette a fiatalokat a gyermekvállalás súlyos hátrányaival, tízezreket tántorított el a családalapítástól és a gyermekek vállalásától.

A hatalmon lévő, korábban, még a kampány során szociális biztonságot ígérő szocialista és szabad demokrata pártok immáron megváltoztathatatlan történelmi felelősségévé vált a nemzet felgyorsuló pusztulása. A családellenes és nemzetfogyasztó jogszabályi gépezet leállítására érdekében az elmúlt két és fél évben már sokat tett ez az Országgyűlés, és a most előterjesztett törvénytervezet is ezt a többségi szándékot tükrözi. ...

... Hadd említsem meg e törvényjavaslatnak egy további pozitívumát, amelyre a bizottsági ülésen a MIÉP hívta fel elsőként a figyelmet: a generációk egymásra utaltságának a gyakorlati megvalósítását. Az

előző kormány, a kommunista évtizedek hagyományait követve, gyakran egymásnak ugrasztotta a korosztályokat; a fiatal családostok és a nyugdíjban lévők között mesterségesen növelte az érdekellentéteket, és gyakran hangsúlyozta azt, hogy a családtámogatási rendszert csak a nyugdíjak rovására tudná változatlan formában fenntartani, vagy viszont.

A korábbi kormánypártok a generációk közötti feszültségkeltés eszközeivel ma is próbálnak szavazatokat szerezni. Gondoljunk csak azokra a közelmúltban megtartott rendezvényekre, amelyeken a 40-50 éves korosztályok problémáit állították szembe az elhelyezkedési gondokkal küzdő fiatalok érdekeivel.

Nos, egy egészséges és ép lelkű társadalomban nem lehet egymásnak ugrasztani a fiatal, a középkorú és az idősebb nemzedéket, hiszen mindegyik nemzedék csak összefogás révén boldogulhat zavartalanul. Ennek az összefogásnak, nagyszülőknek az unokák nevelésébe történő bevonásának jó példája ez a törvényjavaslat...."

DR. KÖKÉNY MIHÁLY (MSZP):

„... Azt gondolom, hogy önmagában ez a vita, ha majd kormánypárti képviselőtársaim is visszaolvassák a szövegét, fogja azt bizonyítani, hogy nem nagyon volt túl sok mondanivaló és sok indokolnivaló ezen a javaslaton, és ha egy szűk szakmai tartalomhoz ragaszkodtunk volna, akkor valószínűleg kevésbé dagályos hozzászólások hangzanak el, és talán nem annyira konfrontatív ez a vita, de azt gondolom, ez a parlament természete. Szeretném én is megjegyezni, hogy nem az ellenzék kezdte el ezt a típusú kommunikációt itt ma a déli órákban, hanem az előterjesztő volt az, aki lényegében egy nagy ívű családpolitikai koncepció és dicshimnusz-sorozat keretei között próbálta az egyébként méltányolható javaslatot előterjeszteni.

Szabó Sándorné, mások már mondták, hogy ennek a törvényjavaslatnak nagyobb a füstje, mint a lángja, én azt gondolom, hogy egy bolhából is sikerült ma délután elefántot csinálni. Igenis ez a vita bizonyítja, hogy ez a javaslat része a sikerpropagandának. Az »átkosban« az ilyet úgy nevezeték, hogy közérzetjavító intézkedés. Én azt gondolom tehát, hogy azoknak van igazuk, akik azt mondják, hogy a hatályos rendelkezések szerint méltányossági alapon igénybe vehető gyermekgondozási segély is megoldja a nagyszülők gondját. Én inkább azt gondolom, hogy ebben a javaslatban van számos olyan elem, amely nem biztos, hogy a valóságos élethelyzettel kapcsolatos, könnyen teljesíthető feltételeket tartalmazza. Nem ismétlem meg, képviselőtársaim már utaltak itt egy-két, a gyámhatóság által majd ellenőrizendő feltételre. ...

... Azokhoz csatlakozom, akik azt mondják, hogy az lenne az érdemi előrelépés, ha a gyes összege lehetne jóval magasabb, hiszen idén már ott tartunk, hogy a gyermekgondozási segély összege a megnövekedett minimálbér felét sem éri el. Azt gondolom, az előter-

jesztés akkor lenne valóban nagyon sok család élethelyzetén, -körülményein javító előterjesztés, ha a kormány a rendelkezésre álló források nagy részét nem olyan adókedvezményekre költené, amelyek a családok jelentős része, egyharmada számára nem, vagy csak részben vehető igénybe.

Azt gondolom, akkor tudnánk érdemben előrejutni, ha, mondjuk, az előterjesztők méltányolnának olyan szempontokat, hogy ha már hozzányúlunk a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvényhez, éljünk a lehetőséggel, egy újabb módosítással, hogy, mondjuk, a gyes összegét emeljük fel a minimálbér 80 százalékára. Vagy valóban vizsgáljuk meg azt, hogy a gyes igénybe vevő nyugdíjasnak a meghatározott feltételrendszerben ne kelljen a nyugdíjáról lemondania, hiszen jelenleg, mint tudjuk jól, az a helyzet, hogy a gyes igénybe vevő nagyszülő nem kaphat nyugdíjat. Aki nyugdíjat vagy más rendszeres pénzellátást kap, viszont nem jogosult gyesre. Azt gondolom, nagyon pontosan tudni kell, hogy ez a javaslat lényegében a nyugdíjazás előtt álló nagyszülők – közülük is a tartósan munkanélküli nagyszülők – számára jelenthet esélyt. Nem azt mondom, hogy ez nem méltányolható szempont, de az én felfogásom szerint lényegében a jelenlegi rendszer is ki tudja vagy ki tudná ezeket az igényeket elégíteni. ...”

KOLTAI ILDIKÓ (Fidesz):

„... Ha a szociológiánál tartunk, bizony nagyon sok szociológiai felmérés azt mutatja, hogy az a gyermek, amelyik hároméves koráig családban nevelkedik, sokkal könnyebben tud közösségbe beilleszkedni, szociológiailag sokkal jobban fog ragaszkodni a családjához, és sokkal erősebb az anya, vagy ha a nagyszülő neveli, az anya, a nagymama vagy a nagyszülő és a gyermek közti összetartás. Azt hiszem, ez egyikünk számára sem mindegy! Sőt ki merem mondani, nem lehet mindegy, hogy milyen gyermekeket nevelnek a családok, mert a gyermekek – és remélem, hogy nemcsak a kormánykoalíció számára, hanem mindenki számára – a jövő zálogát jelentik ennek a társadalomnak.

Mi úgy gondoljuk és úgy hisszük, hogy ezzel a törvényjavaslattal egy újabb lépést tudtunk afelé tenni, hogy igenis ösztönözzük, és ki merem mondani ezt a szót, ösztönözzük a családokat arra, hogy szüljenek gyermekeket. Erről szól ez az egész! Megint elmondom, ne gondolják azt az ellenzéki képviselőtársaim, hogy ez a javaslat arról szól, hogy mi feltaláltuk a bölcsek kövét, és ezzel a javaslattal mi mindent meg akarunk oldani. Igenis szeretnénk megoldani a nyugdíjasok helyzetét, szeretnénk mi is azt, hogy a nyugdíjasok több pénzt kapjanak – de ez nem erről szól! Nem erről szólt ez a egész, könyörgök, maradjunk mindig abban a mederben, amiről a javaslat szól! A javaslat adni próbál és segíteni próbál; nem rekeszt ki és nem vesz el senkitől. Ez egy pozitív javaslat.

PARLAMENTI FIGYELŐ

Én tudom, hogy a politika arról szól és egy parlamenti vitanap arról szól, hogy a kormány benyújt egy törvényjavaslatot, az ellenzék pedig megtámadja azt. De számomra érthetetlen, hogy ezen törvényjavaslat kapcsán mi az, ami támadható. Én megmondom őszintén, hogy a vita során azt éreztem és úgy éreztem az ellenzéki képviselőtársaim részéről, hogy teljesen szóbeli és megfogalmazásbeli problémákba mentünk bele.

Én azt éreztem, hogy azért támadják, mert nem támadható – ez egy érdekes paradoxon. (*dr. Vojnik Mária közbeszólása.*) Ez az érzésem, hogy nem támadható! Mit lehet ezen támadni, tisztelt képviselőtársaim? (*Béki Gabriella: Semmit!*) Azt, hogy adunk valamit? Azt, hogy próbálunk segíteni valamin? Ez támadhatatlan, és azt hiszem, hogy önök ezért szomorúak. (*Béki Gabriella: Ez semmi!*) Mert nem lehet belekötni! Nem lehet belekötni! (*dr. Csáky András közbeszólására.*) Így van, ahogy a képviselőtársam mondja. Sajnos nem lehet belekötni, csak önök szerint. Mi ennek örülünk. ...”

LEZSÁK SÁNDOR (MDF):

„... Nem célja és nem is érdeke a törvényjavaslatnak a családi kötelek lazítása, hanem elsősorban a generációkat összefogó kapcsolatokat kívánja megerősíteni. Nem lehetetlen ennek a célnak a megvalósítása, hiszen már korábban – és erre hangsúlyosan felhívom ellenzéki képviselőtársaim figyelmét – felfedte a néprajz tudománya azt a sajátosságot a magyar múltban, hogy a mesterségek, a néphiedelmek, a mindennapi élet szokásrendjei sok esetben nem apáról fiúra öröklődtek, ahogyan sokan gondolták, hanem nagyapáról a fiúunokára vagy a nagymamáról a leányunokákra, hiszen akkor is a mindennapi kenyér megszerzésének a kötelessége elsősorban az aktív korú szülőket terhelte meg jobban, és ilyen helyzetben magától értetődő volt a nagyszülők sokkal hangsúlyosabb és erősebb szerepvállalása a gyermeknevelésben. Talán finom túlzás, de nem történik más, mint egy korábbi hazai hagyomány intézményes keretek között történő felújítása. ...”

BAUER TAMÁS (SZDSZ):

„... Bizony, kedves képviselőtársaim, akkor eljutunk ahhoz a kérdéshez, ami ebben a vitában is előkerült, amivel Selmeczi Gabriella kezdte, hogy azt állította, hogy a Fidesznek minden gyermek érték. Ugye, ezzel kezdte a képviselő asszony? Nos, akkor emlékezzen vissza arra, hogy tegnapelőtt itt, az Országgyűlésben mit is mondott a jelenlegi miniszterelnök; egyébként megismételve azt, amit a Vigadóban mondott, és amit két éve egyfolytában mond.

Azt mondta a miniszterelnök, hogy a családok helyzete meghatározza, hogy milyenfajta formában érdemes segítségükre sietni, és kétéosztotta a magyar társadalmat, a magyar családokat, a magyar gyerekeket. Azt mondta a jelenlegi miniszterelnök: »Vannak olyan csalá-

dok, akik az elmúlt tíz évben egy, az ő szemükben már sikeresnek mondható életszínvonalat értek el, és attól tartanak, hogy ha még több gyermeket vállalnak, akkor ezt az életszínvonalat elveszítik. Ezeket a szülőket abban kell segíteni, hogy egy újabb gyermek vállalása ne járjon az életszínvonal csökkenésével, és ezért kell az adókedvezmény.« Ezt mondta a jelenlegi miniszterelnök úr.

És van egy másik kategóriája a magyar társadalomnak, ismét idézem: »Vannak olyan családok, tisztelt hölgyeim és uraim, ahol nem az a baj, hogy nem születik meg a gyerek, hanem az, hogy a szülők nem tudják őket tisztességesen felnevelni.«

Tehát van, akiket ösztönözni kell a gyerekvállalásra, azoknak adjuk százezer forintjával az adókedvezményt, és van, ahol nem kell ösztönzés, magától is jön a gyerek, azoknak nem adjuk. (*Zaj, közbeszólások a Fidesz soraiból: Ez nem igaz!*) Erről szól az a politika, amire a Fidesz olyan büszke, ezt a miniszterelnök világosan kimondta. Azt mondta a beszédében továbbá, hogy az adókedvezményt igénybe veheti a családok 80–85 százaléka, örüljünk ennek, örüljünk annak, amit 80–85 százalékos igénybe tud venni. Érdekes, hogy amikor mi olyan korlátozást vezetünk be, hogy csak 90 százalékos kapta meg a családi pótlékot és a gyest, akkor azt mondták, hogy ez felháborító. A különbség csak az, hogy nálunk a 90 százalékból a leggazdagabb 10 százalékos maradt ki, önkönl a 85 százalékoshoz képest a legszegényebb 15 százalékos marad ki, ez a különbség. (*Zaj. – dr. Hargitai János: Azért, mert nem volt adókedvezmény.*)

Tehát valóban itt két filozófia, két elképzelés van, hogy hogyan kell a gyermekvállalást támogatni. Az egyik, amelyik azokat ösztönzi, akik – feltételezése szerint – az ösztönzés nélkül nem vállalnak gyereket, a másik, amelyik mindazokat segíti, akiknek a gyermekneveléshez a segítségük van.

Van még egy különbség, hogy mi azt mondjuk, hogy örüljünk minden gyereknek, és segítsük minden gyerek felnevelését abban a formában, ahogy ők, a szülők ezt jónak látják és szeretnék. Önök mást mondanak, most kiderült több felszólalásukból: mi mondjuk meg, hogy milyen formában kívánatos az, hogy azt a gyereket felneveljék, mert azt mondják, hogy ha a nagymama csak napközben gondoskodik a gyerekről, de minden este visszaviszi a szülőhöz, hogy ne szakadjon meg a kapcsolat, akkor támogatjuk. Ha nem ezt teszi, akkor nem jár a nagymama-gyes, akkor nem támogatjuk.

Nézzenek körül az országban, hány olyan töredékcsalád van például, gyerekét egyedül nevelő anya, aki közben dolgozik, aki nem tudja minden este magához venni azt a gyereket, hanem egész héten van a nagyszülőnél. Ez már nem méltó az önkök támogatására, mert nem a Lezsák Sándor vagy Koltai Ildikó által kívánatosnak tartott családmódelben él? ...”